

6^η Ενότητα: Μονοθεϊστικές θρησκείες: Ιουδαϊσμός και Ισλάμ

Ερώτηση 1 - Μάθημα 14ο:

Εργασία σε ομάδες: Χωρισμένοι σε ομάδες θα διαλέξετε μία από τις εβραϊκές γιορτές και θα παρουσιάσετε στην τάξη το ιστορικό γεγονός με το οποίο συνδέεται η γιορτή, εξηγώντας το νόημα που έχει για την εβραϊκή οικογένεια και την κοινότητα.

Η γιορτή του «Σαβουότ» είναι η Πεντηκοστή των Εβραίων και γιορτάζεται κάθε αρχή του καλοκαιριού. Την ημέρα αυτή υπενθυμίζεται πως έφερναν τη σοδειά της χρονιάς, προσφορά στον Ναό, καθώς επίσης και την ημέρα που ο Θεός έδωσε της Δέκα Εντολές στο Όρος Σινά, ως όρο της Διαθήκης Του με τον λαό του Ισραήλ. Στο βιβλίο της Ρουθ περιγράφεται ο καλοκαιρινός θερισμός και γι' αυτό διαβάζεται την ημέρα αυτή. Τέλος, το έθιμο της ημέρας αυτής για το κάθε σπιτικό, που ασπάζεται αυτήν την πίστη, είναι η κατανάλωση γαλακτερών τροφών που συμβολίζουν τον Νόμο, δηλαδή την Τορά. Άλλωστε, ο Νόμος παρομοιάζεται με το γάλα, το οποίο είναι θρεπτικό και ωφέλιμο για τον άνθρωπο.

Η Γιορτή του Σαβουότ

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

6^η Ενότητα: Μονοθεϊστικές θρησκείες: Ιουδαϊσμός και Ισλάμ

Ερώτηση 2 - Μάθημα 14ο:

Συγκέντρωση φωτογραφικού υλικού από τη σύγχρονη εβραϊκή ζωή και παρουσίαση στην ολομέλεια της τάξης.

Φωτογραφικό υλικό από τη σύγχρονη εβραϊκή ζωή:

«Σαμπάτ Σαλόμ» - Ημέρα στοχασμού κι ανάπαυσης

«Shema Israel» – Άκου Ισραήλ (Προσευχή)

«Κασσέρ» - Επιτρεπόμενες τροφές

«Τζεντακά» - Φιλανθρωπία

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

6^η Ενότητα: Μονοθεϊστικές θρησκείες: Ιουδαϊσμός και Ισλάμ

Ερώτηση 3 - Μάθημα 14ο:

Ιστοεξερεύνηση: Περιπατώντας στη σύγχρονη Ιερουσαλήμ: Η πόλη-σύμβολο των τριών θρησκειών.

✚ Εξερευνήστε τους ακόλουθους συνδέσμους:

<https://www.youtube.com/watch?v=bDCokHx3zwM>

<https://www.youtube.com/watch?v=mD1t707kJ7o>

<https://www.tovima.gr/2010/04/03/world/ieroyosalim-i-poli-lafyro/>

Περιπατώντας στη σύγχρονη Ιερουσαλήμ: Η πόλη-σύμβολο των τριών θρησκειών

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

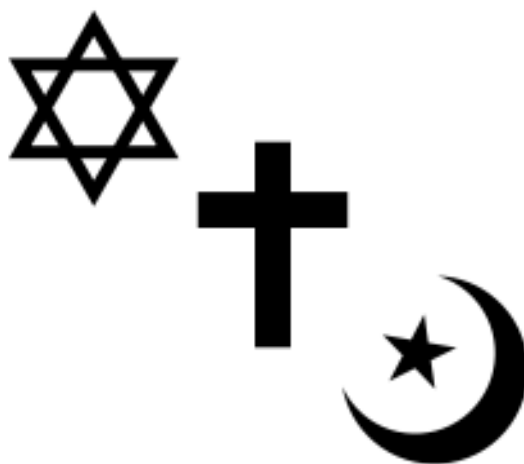

6^η Ενότητα: Μονοθεϊστικές θρησκείες: Ιουδαϊσμός και Ισλάμ

Ερώτηση 4 - Μάθημα 14ο:

Επίλυση προβλήματος: Εξήγηση του όρου «αβρααμικές θρησκείες».

Οι αβρααμικές είναι οι θρησκείες, οι οποίες σύμφωνα με τις Γραφές τους έχουν την πηγή τους στην παράδοση του Αβραάμ. Οι τρεις θρησκείες, οι οποίες γεννήθηκαν στην Ανατολή είναι ο Ιουδαϊσμός, ο Ισλαμισμός και ο Χριστιανισμός. Τέλος, όπως γίνεται αντιληπτό από το υλικό της προηγούμενης απάντησης, οι τρεις θρησκείες δεν ζούσαν πάντοτε ειρηνικά στην Ανατολή.

Σύμβολα των τριών μονοθεϊστικών θρησκειών

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

6^η Ενότητα: Μονοθεϊστικές θρησκείες: Ιουδαϊσμός και Ισλάμ

Ερώτηση 5 - Μάθημα 14ο:

Εξερεύνηση στο διαδίκτυο και στον δικτυακό τόπο (site) του Εβραϊκού Μουσείου Ελλάδας με θέμα: «Εβραϊκές κοινότητες στην Ελλάδα».

Η πρώτη μαρτυρία Εβραϊκής παρουσίας στην Ελλάδα είναι μια επιγραφή του 300-250 π.Χ., από την Αττική. Στο ιερό νησί της Δήλου, υπάρχει η αρχαιότερη συναγωγή στη διασπορά, που έχει χρονολογηθεί στον πρώιμο 1ο αι. π.χ. Όταν επισκέφθηκε τη Θεσσαλονίκη ο Απόστολος Πάυλος, βρήκε εκεί οργανωμένη ισραηλιτική κοινότητα, όπως και στους Φιλίππους, τη Βέροια, την Κόρινθο και πιθανώς την Αθήνα.

Ο εβραϊκός πληθυσμός στην Ελλάδα αυξήθηκε τα Ρωμαϊκά χρόνια και αποτέλεσε τη βάση των εβραϊκών εστιών κατά τη βυζαντινή εποχή. Κατά τον 12ο αιώνα, ο περιηγητής Βενιαμίν της Τουδέλας ανέφερε την ύπαρξη εβραϊκών οικογενειών και κοινοτήτων σε πολλές πόλεις, ενώ κοινότητες υπήρχαν και στα μεγαλύτερα νησιά. Οι κύριες ασχολίες τους ήταν η υφαντουργία, η βαφή υφασμάτων και η μεταξουργία.

Οι Εβραίοι αυτοί, αποκαλούμενοι αργότερα Ρωμανιώτες, ήταν ελληνόφωνοι και σημαντικά ενσωματωμένοι στον ελληνικό πολιτισμό. Είναι χαρακτηριστικό ότι έγραφαν στα ελληνικά, χρησιμοποιώντας όμως το εβραϊκό αλφάβητο.

Οι Οθωμανικές αρχές αναγνώρισαν στους Εβραίους τα ίδια δικαιώματα που είχε κάθε μη Μουσουλμανική θρησκευτική ομάδα της αυτοκρατορίας: μπορούσαν να ασκούν τη θρησκεία τους ελεύθερα και διέθεταν σχετική αυτονομία και δικαστικές αρμοδιότητες σε εσωκοινοτικά θέματα. Αναγνωρίζοντας τη σημασία του δραστήριου Εβραϊκού στοιχείου, οι σουλτάνοι προσκάλεσαν τους διωκόμενους Εβραίους της Ισπανίας και Πορτογαλίας που ονομάστηκαν Σεφαραδίτες (Σεφαραδ = Ισπανία). Εγκαταστάθηκαν στον ελλαδικό χώρο, κυρίως κατά τον 15ο αιώνα, φέρνοντας τα δικά τους ήθη και έθιμα και τη γλώσσα τους (τα ισπανοεβραϊκά). Ακολούθησαν αφίξεις μικρότερων ομάδων από την Ουγγαρία και τη Νότια Ιταλία.

Κατά την περίοδο από το 16ο μέχρι τον 18ο αιώνα, η Ισραηλιτική Κοινότητα Θεσσαλονίκης ήταν μία από τις μεγαλύτερες στον κόσμο. Σημαντικές επίσης, ήταν οι Κοινότητες στη Ρόδο και στην Κρήτη. Η τελευταία υπήρξε ονομαστή για την εκεί ανάπτυξη της Ραββινικής Φιλοσοφίας.

Με την ίδρυση του σύγχρονου ελληνικού κράτους, το 1832, παραχωρήθηκαν στους Εβραίους ίσα πολιτικά δικαιώματα με τους άλλους Έλληνες. Από το 1882 ως το 1920 οι εβραϊκές κοινότητες της χώρας αναγνωρίστηκαν ως νομικά πρόσωπα.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Στις αρχές του 20ου αιώνα, στην Ελλάδα ζούσαν 10.000 περίπου Εβραίοι, αλλά μετά τις προσαρτήσεις εδαφών κατά τους Βαλκανικούς Πολέμους (1912-13) ο αριθμός τους έφθασε τους 100.000.

Κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, όταν οι Ιταλοί (1940) και οι Γερμανοί (1941) επιτέθηκαν κατά της Ελλάδος, πολλοί Εβραίοι πολέμησαν στις τάξεις του Ελληνικού Στρατού. Κατά την Κατοχή, οι Ισραηλιτικές Κοινότητες της Ελλάδας αποδεκατίστηκαν, καθώς η πλειοψηφία των μελών τους δολοφονήθηκε στα στρατόπεδα θανάτου. Οι απώλειες έφτασαν το 87% του προπολεμικού εβραϊκού πληθυσμού της Ελλάδος, από τα υψηλότερα ποσοστά της Ευρώπης.

Πολλοί από τους Εβραίους που διασώθηκαν, το οφείλουν στη βοήθεια των Χριστιανών συμπατριωτών τους· αρκετοί εντάχθηκαν στην αντίσταση ή στο Ελληνικό Σώμα της Μέσης Ανατολής.

Ο εβραϊκός πληθυσμός μειώθηκε ακόμα περισσότερο κατά τα μεταπολεμικά χρόνια λόγω της μετανάστευσης προς τις Η.Π.Α. και το Ισραήλ. Σήμερα στην Ελλάδα ζουν περίπου 5.000 Εβραίοι, οργανωμένοι σε 9 Κοινότητες.

Οι Έλληνες Εβραίοι ανέκαθεν συμμετείχαν στη δημόσια ζωή του τόπου. Στο παρελθόν, αντιπροσωπεύονταν τόσο στη Βουλή όσο και στη Γερουσία, ενώ πολλοί κατείχαν σημαντικές θέσεις στο Δημόσιο τομέα και στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα. Σήμερα, οι Εβραίοι της Ελλάδας διαπρέπουν κυρίως στον ιδιωτικό τομέα, όπως π.χ. στο εμπόριο, το βιομηχανικό και επιχειρηματικό τομέα και τις επιστήμες.

Πηγή: <https://www.jewishmuseum.gr/i-evrei-tis-elladas/>

Περισσότερες πληροφορίες:

<https://www.jewishmuseum.gr/?s=%CE%95%CE%B2%CF%81%CE%B1%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82+%CE%9A%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B5%CF%82+%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD+%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1>

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Οι Εβραίοι της Ελλάδας

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

6^η Ενότητα: Μονοθεϊστικές θρησκείες: Ιουδαϊσμός και Ισλάμ

Ερώτηση 6 - Μάθημα 14ο:

Σε ομάδες ας προσπαθήσουμε να εντοπίσουμε πληροφορίες για το καντήλι στις 3 μονοθεϊστικές θρησκείες και να τις παρουσιάσουμε την επόμενη φορά στην ολομέλεια της τάξης..

Ιουδαϊσμός:

Η επτάφωτη λυχνία (Μενορά) είναι ένα φωτιστικό σκεύος με επτά λυχνάρια. Αρχικά, φώτιζε τα Άγια των Αγίων στη Σκηνή του Μαρτυρίου στην έρημο, όταν οι Εβραίοι έφυγαν από την Αίγυπτο με τον Μωσή και στη συνέχεια στον Ναό του Σολομώντα στη Ιερουσαλήμ. Πρόκειται για λυχνία η οποία αποτελείται από ένα κεντρικό στέλεχος από το οποίο φύονται επτά σχηματοποιημένοι κλάδοι. Ο συμβολισμός του αριθμού επτά δεν είναι τυχαίος, καθώς αντιστοιχεί στις επτά ημέρες της εβδομάδας που αποτελούνται από τις έξι ημέρες της δημιουργίας του κόσμου και την έβδομη ημέρα ανάπαυσης, δηλαδή το Σσαμπάτ - Σάββατο (Ημέρα αργίας). Η Μενορά (επτάφωτη λυχνία) αποτελεί έως και σήμερα ένα σύμβολο πρωταρχικής σημασίας για την εβραϊκή θρησκευτική ζωή. (Πηγή: <https://www.jewishmuseum.gr/wp-content/uploads/2020/11/Hannukah.pdf> , σελ. 5)

Η Μενορά του Χανουκά (Χανουκία) αποτελείται από οκτώ κεράκια και ένα βοηθητικό ένατο που λέγεται Σσαμάς. Ανάβεται προοδευτικά για οκτώ ημέρες (κάθε μέρα προσθέτουμε και ένα κεράκι παραπάνω) στην γιορτή του Χανουκά που πέφτει χρονικά κοντά στα Χριστούγεννα. Το άναμμα των κεριών της Χανουκία συμβολίζει το θαύμα που συνέβη στον Ναό όταν ένα κανατάκι λαδιού έφτασε για να κρατήσει αναμμένη την Χανουκία για οκτώ συνεχόμενες ημέρες. (Πηγή: <https://www.jewishmuseum.gr/wp-content/uploads/2020/11/Hannukah.pdf> , σελ. 5)

Χανουκά

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

6^η Ενότητα: Μονοθεϊστικές θρησκείες: Ιουδαϊσμός και Ισλάμ

Ερώτηση 7 - Μάθημα 14ο:

Οργάνωση επίσκεψης στο Εβραϊκό Μουσείο Ελλάδος ή αυτό της Θεσσαλονίκης.

Εβραϊκό Μουσείο Ελλάδος

Πληροφορίες Επικοινωνίας:

Νίκης 39, Αθήνα 105 57

Τηλ.: 210 32 25 582

Fax: 210 32 31 577

E-mail: info@jewishmuseum.gr

Ωράριο Επικοινωνίας:

Δευτέρα ως Παρασκευή: 9:00 – 15:00

Κυριακή: 10:00 – 14:00

Εβραϊκό Μουσείο Θεσσαλονίκης

Πληροφορίες Επικοινωνίας:

Αγίου Μηνά 11

546 24 Θεσσαλονίκη

T: 2310 250406

Φ: 2310 250407

Ωράριο λειτουργίας:

Δευτέρα-Παρασκευή:

09:00-14:00

Τετάρτη:

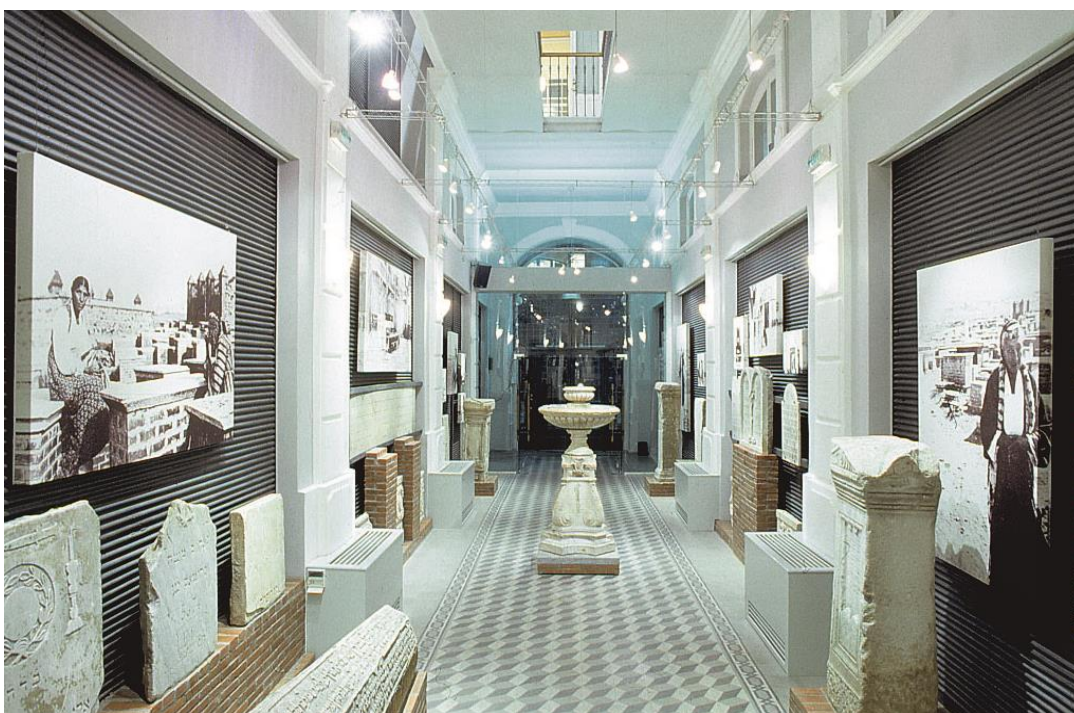
09:00-14:00 και 17:00-20:00

Κυριακή:

10:00-14:00

info@jmath.gr

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Εβραϊκό Μουσείο Θεσσαλονίκης

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

6^η Ενότητα: Μονοθεϊστικές θρησκείες: Ιουδαϊσμός και Ισλάμ

Ερώτηση 1 - Μάθημα 15ο:

Εντοπίστε στη ζωή του Μωάμεθ τα στοιχεία εκείνα που δείχνουν πώς εξελίχθηκε η σχέση του με τον Θεό.

1. «Συνήθιζε να αποσύρεται σε ερημικούς τόπους και να στοχάζεται πάνω στα προβλήματα της ζωής, της κοινωνίας, της αδικίας κ.ά.»: Σε αυτό το σημείο φανερώνεται πως ο Μωάμεθ ήταν ένας άνθρωπος που συλλογίζονταν όσα συνέβαιναν γύρω του κι ήταν συνειδητοποιημένος. Ίσως όσα ζούσε κι όσα έβλεπε να ήταν η αρχή για την αναζήτηση του θείου.
2. «Σε έναν τέτοιο τόπο, στον λόφο Χίρα, και σε ηλικία 40 ετών ο Μωάμεθ βίωσε μια βαθιά πνευματική εμπειρία, την οποία αισθάνθηκε ως κλήση από τον Θεό. Οραματίστηκε, δηλαδή, μια μορφή –αργότερα ο ίδιος την ταύτισε με τον αρχάγγελο Γαβριήλ– που τον διαβεβαίωσε ότι είναι ο απεσταλμένος του Θεού»: Σε αυτό το σημείο ο Μωάμεθ οραματίστηκε μια μορφή, την οποία εξέλαβε ως κλήση από τον Θεό κι αποφάσισε να ξεκινήσει σιγά-σιγά το έργο του.
3. «Επί τρία χρόνια ο Μωάμεθ περιόρισε το προφητικό του κήρυγμα σε λίγους μόνο φίλους. Επίσημα άρχισε τη δράση του το 613 μ.Χ. στη Μέκκα, όταν άρχισε να λαμβάνει εκ νέου την αποκάλυψη, καλώντας τους ανθρώπους να τον ακολουθήσουν στο δρόμο του Ισλάμ, της υποταγής δηλαδή στον Αλλάχ»: Ο Μωάμεθ σταδιακά άρχισε το προφητικό κήρυγμα σε λίγους ανθρώπους και μετά από λίγο καιρό ξεκίνησε να μιλάει ανοιχτά για την υποταγή των ανθρώπων προς τον Αλλάχ και παράλληλα καλούσε τους ανθρώπους να ασπαστούν τον Ισλαμισμό.
4. «Αρκετοί όμως άρχισαν να δυσαρεστούνται με τη δράση του Μωάμεθ και των οπαδών του. Εξαιτίας των αλλεπάλληλων διώξεων σε βάρος του, αναγκάστηκε να μεταναστεύσει από τη Μέκκα στη Μεδίνα. Αυτή είναι η ημερομηνία της Εγίρας (16 Ιουλίου 622 μ.Χ.), που αργότερα θεσπίστηκε ως η αφετηρία του μουσουλμανικού χρονολογικού συστήματος»: Ο Μωάμεθ δεν βρήκε την ανταπόκριση που περίμενε από τον κόσμο με αποτέλεσμα οι αποδοκιμασίες και οι διωγμοί να τον στείλουν στη Μεδίνα.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

5. «Στη Μεδίνα ο Μωάμεθ κατόρθωσε ... της Μεδίνας»: Παρά τους διωγμούς που βίωσε ο Μωάμεθ, όταν έφτασε στη Μεδίνα έλαβε την προσοχή πολλών, κυρίως Εβραίων, οι οποίοι ασπάστηκαν το Ισλάμ. Εργάστηκε πολύ για την διάδοση του οράματός του και της πίστης του κι έτσι κατάφερε να δημιουργήσει και την ούμμα (μουσουλμανική κοινότητα) της Μεδίνας.
6. «Μετά από πολλές συγκρούσεις ... ο έσχατος των προφητών»: Πριν το τέλος της ζωής του κατέλαβε τη Μέκκα, αναπτύσσοντας έντονα την κοινότητα των Ισλαμιστών. Το έργο του συνέχισαν οι διάδοχοί του.

Όπως γίνεται αντιληπτό απο τα παραπάνω στάδια της ζωής του Μωάμεθ υπερασπίστηκε και διέδωσε το Ισλάμ. Θεωρούσε τον εαυτό του Προφήτη και υπηρετούσε τον Αλλάχ έως το τέλος της ζωής του.

Ισλάμ

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

6^η Ενότητα: Μονοθεϊστικές θρησκείες: Ιουδαϊσμός και Ισλάμ

Ερώτηση 2 - Μάθημα 15ο:

Εξερεύνηση στο διαδίκτυο με θέμα: Περιήγηση σε ευρωπαϊκά τζαμιά.

Τζαμί Παρισιού: <https://el.advisor.travel/poi/Megalo-Tzami-toy-Parisioy-2339/photos>

Τζαμί στον Βοτανικό της Αθήνας: <https://www.cnn.gr/ellada/story/241148/anoixe-to-tzami-ston-votaniko>

Τζαμί στην Ιταλία: <http://www.archidiap.com/opera/moschea-e-centro-culturale-islamico/>

Γενί Τζαμί Κομοτηνής

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

6^η Ενότητα: Μονοθεϊστικές θρησκείες: Ιουδαϊσμός και Ισλάμ

Ερώτηση 3 - Μάθημα 15ο:

Ας προσπαθήσουμε να δημιουργήσουμε χωρισμένοι σε ομάδες έναν οδηγό γνωριμίας με τόπους λατρείας των τριών μονοθεϊστικών θρησκειών και να τον παρουσιάσουμε στην ολομέλεια της τάξης.

<https://www.troodostravel.gr/2019/07/26/%CE%BD%CE%B1%CE%BF%CF%82-%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%B5%CF%89%CF%82-%CE%B9%CE%B5%CF%81%CE%BF%CF%83%CE%BF%CE%BB%CF%85%CE%BC%CE%B1/>

<https://www.youtube.com/watch?v=CMTqrjaCCKg>

<https://www.taxidologio.gr/jerusalem-todo-al-aqsa-mosque.html>

Χρησιμοποιήστε τους παραπάνω συνδέσμους για τον οδηγό, που θα δημιουργήσετε με την ομάδα σας!

Ο τρούλος απο τον Ναό της Αναστάσεως

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

6^η Ενότητα: Μονοθεϊστικές θρησκείες: Ιουδαϊσμός και Ισλάμ

Ερώτηση 4 - Μάθημα 15ο:

Επίσκεψη στο Μουσείο Ισλαμικών Τεχνών Μουσείο Μπενάκη.

Επικοινωνία:

Τηλ.:210 325 1311

Fax:210 322 5550

Email: islamic_collection@benaki.gr

Εισιτήρια:210 3671 081

Δευτέρα - Παρασκευή, 10:00-18:00

Μουσείο Ισλαμικών Τεχνών – Μουσείο Μπενάκη

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!